XVIII. KERÜLET

Steinmetz Miklós-szobor

4VV765/0429

KERÜLETÜNK 25 ÉVE

Hazánk felszabadulása 25. évfordulója tiszteletére kiadja a

XVIII. KERÜLET

MSZMP Bizottsága

Tanácsa

Hazafias Népfront Bizottsága

KISZ Bizottsága

ELŐSZÓ EGY JUBILEUMHOZ

Az élet hétköznapjain, ha felbukkan egy rég nem látott arc, szinte elmaradhatatlan a kérdés: emlékszel? . . . Igen, emlékezünk. Mikor is történt? . . . És majdnem hihetetlennek tűnik, hogy már annyi éve.

Azután elválunk, és kissé csodálkozva gondolunk arra, hogy életünk tegnapi jelene ma már múlt lett. Történelmet írtunk, pedig csak élni akartunk, békességben dolgozni, hogy szebben berendezhessük világunkat. Mert ezen munkálkodunk mindig. Tegnap is, a 25 év előtti tegnap is, ami akkor ma volt. Felmértük szerepünket a világban, és életünk célját, amit pusztulással fenyegetett a háború, és álmaink realizálódását keresztezte.

Ezért tagadtuk meg az erődítési munkákat. Nem akartunk történelmet írni, nem kívántunk hősök lenni, csak az értelmetlen pusztítás ellen harcoltunk minden erőnkkel. De ez ma már történelem, s ha rákövetkező évek a napi munka ügyes-bajos dolgai el is feledtették velünk, a levéltárak őrzik akkori tetteinket. Mert rólunk van szó, a hadműveleti területek központi kormánybiztosságának jelentésében. Rólunk, rokonainkról, barátainkról, szomszédainkról szól a jelentés, amikor azt olvashatjuk, hogy a városnak 2500 főt kellett kirendelni erődítési munkálatokra, és ebből két nap alatt mindössze 100 főt tudott előteremteni.

A város újabb rendelkezést kapott az erődítési parancsnoktól, mely szerint a hiányzó férfi munkaerőt 18—40 éves nőkkel kell pótolni. Az indulóban levő csendőrszázad utasítást kapott, hogy az emberek összegyűjtésében támogassák a várost. A jelentés kelte 1944. november 22.

És rólunk van szó, a Pest megyei alispán jelentésében is, amikor arról ír a belügyminiszternek, hogy Pestszentimre teljes kiürítését a német katonai parancsnokság, a magyar katonai parancsnoksággal egyetértve elrendelte. A község lakossága azonban azt kérte küldöttségileg, hogy a kiürítéstől a hatóságok tekintsenek el. A lakosság hangulata olyan, hogy ellenállástól lehet tartani, a kényszerű kiürítés foganatosításánál. A lakosságot megnyugtatni a legnagyobb igyekezet mellett sem lehet. Kelt 1944. november 17-én.

S akkor még több mint egy hónap választott el minket a háború gyalázatos gyilkosságától. Pontosan december 29-én történt . . . 9 óra után néhány perccel ért a szovjet katonai dzsip a Vecsés—Pestlőrinc—Kispesti műúthoz fehér zászlókkal, ülésén Steinmetz százados és Kuznyecov hadnagy, a két parlamenter. A kocsit Filimonyenko őrmester vezeti. Bőrtáskában az ultimátum, amely Budapest harcnélküli feladására szólítja fel a német parancsnokságot. A parlamenterek életét egy gépágyú lövedéke oltja ki. Erről mi akkor nem tudtunk, csak később a Kossuth rádió moszkvai adásából. Nem tudtunk, de ellenszegültünk a háborúnak, a békés élet védelmében.

Mert élni akartunk, egy jobb életet élni. Nem kívántuk a harcot, de tudtuk, hogy harc, küzdelem nélkül

csupán a puszta lét maradhat. És mi ennél többet akartunk. Ezért harcolunk békében is, magunkkal, környezetünkkel, a fejlődést visszahúzó erőkkel.

Ezekre az eseményekre felszabadulásunk évére, s az azóta eltelt 25 év munkás hétköznapjaira emlékezünk a negyedszázados jubileum évében, 1970-ben. Ezekben a napokban őszinte hálával gondolnak fiatalok, öregek, munkások, parasztok és értelmiségiek a szovjet népre és dicsőséges hadseregére, amely hősi harcok során kiűzte hazánkból a hitleri hadsereget, magyar kiszolgálóikkal együtt. Szeretettel emlékezünk a Magyar Kommunista Pártra, s azokra a hazafiakra, akik 25 évvel ezelőtt élére álltak a várost, az otthont építő munkának, s a füstölgő romok, temetetlen holtak, éhező és kétségbeesett emberek városából derűs, békés fővárost alkottak.

Felszabadultunk! Felszabadultunk, de a háború nyomai még sokáig ott maradtak az emberek lelkében — az elpusztított otthonokban, romokban. Nem maradtak ránk dokumentumok az akkori időszakból, de mindazok emlékezetében, akik itt élték meg a felszabadulást Pestlőrincen vagy Pestimrén, és több tízezren vannak ilyenek — frissen élnek azok a képek, melyek városunkat akkor jellemezték.

Remélte-e valaki 25 évvel ezelőtt, hogy alig néhány év alatt újjáépítjük lerombolt otthonainkat, városainkat, hogy valaha is úgy élünk, mint ma. Sokan reménytelennek látták a kibontakozást, és nagyon kevesen bíztak a jövőben. A reménytelenség, fásultság okait mindannyian ismertük.

Kifosztott, megrongált gyárak, megbénult közlekedés, a lőrinci vasútállomáson felrobbantott sínek, kiégett vasúti kocsik, leszaggatott villamosvezetékek. Házaink 20 százaléka romokban, nagyrészük kifosztva várta lakóját. A lakosság éhezett.

Az élet megindításában nagy és elévülhetetlen érdeme volt a Kommunista Pártnak, a munkásmozgalom régi harcosainak. A kommunisták kezdték meg az elfásult lakosság új életének megszervezését. Az Üllői úton még folyt a harc, de a lakosság már munkához látott.

Mert nincs megállás, az élet mindig újabb és újabb igénnyel jelentkezik, mind többet és többet kíván. És reggel felkelünk, öltözünk, elköszönünk a családtól, indulunk a munkába, hogy ma is azt tegyük, ami létezésünk értelme, ami tartalmat ad életünknek. Mindennapunk történelem, a historikus idő egy-egy másodperce, amiből nemzeti múlt lesz.

De mi nem is erre gondolunk, amit csinálunk, az számunkra természetes, magától értetődő. Csak, ha az utcán, a borbélynál, az áruház pultja előtt, a villamoson, vagy a mozi előcsarnokában felbukkan egy rég nem látott arc, és beszélgetés közben elhangzik a kérdés, hogy emlékszel-e? . . . Csak akkor tűnődünk el, hogy mennyi mindent csináltunk az elmúlt évek alatt, s hogy mennyire rohan az idő. Már negyedszázada . . .

S mivel valóban annyi minden történt, meg az évek is múlnak, sok dolgot betakart az idő, ezért adjuk át e könyvet. Nem a teljesség igényével született, csupán az a szándék szülte, hogy néhány képben felidézzük életünk, munkánk egy-egy epizódját, amely a történelmi idők egy-egy másodperce.

Gyorsforgalmi műút

A „Szarvascsárda" büfé és Madách mozi

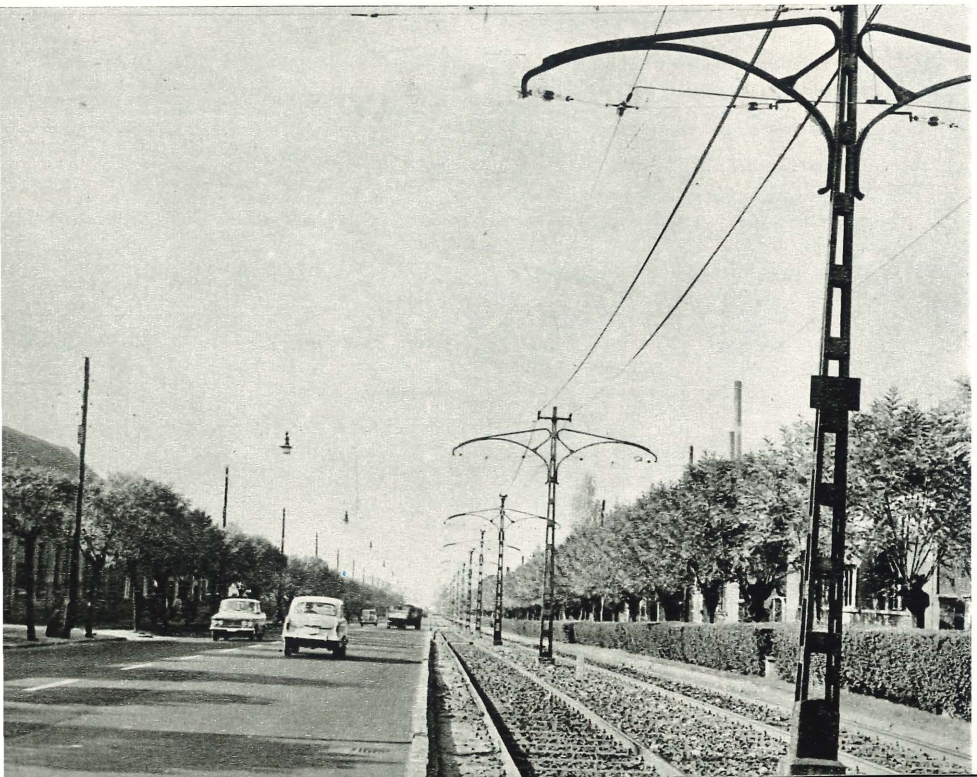

Vöröshadsereg úti részlet

Lakatos-lakótelep Előtérben Borics Pál „Pingvincsalád" c. alkotása

Lakatos-lakótelepi középületek, előtérben ifj. Szabó István: Anya gyermekkel c. szobra

A második
világháborúban
elpusztult az ország
valamennyi repülőtere.
Repülőgép sem maradt
egyetlen egy sem. Így a
magyar polgári
légiforgalmat teljesen
újjá kellett szervezni.
A kiinduláshoz
szükséges gépparkot és
a szakemberek egy
részét a Szovjetunió
bocsátotta
rendelkezésünkre.
A légiközlekedés
megindulásának az adott
történelmi időszakban
rendkívüli jelentősége
volt.
A Ferihegyi Repülőtér
építési munkálatai
1950-ben befejeződtek.
Ez a repülőtér lett a
polgári légiforgalom
központja.
1954-ben megalakult
a MALÉV. Megindultak
a menetrendszerű
járatok, kezdetben csak
hazánkban, majd
a szocialista országokba.
Napjainkban 26 ország
31 városába repülnek
a MALÉV gépei, és
15 külföldi légitársaság
útvonala érinti a
budapesti Ferihegyi
Repülőteret.

A Ferihegyi Repülőtér transit-váróterme

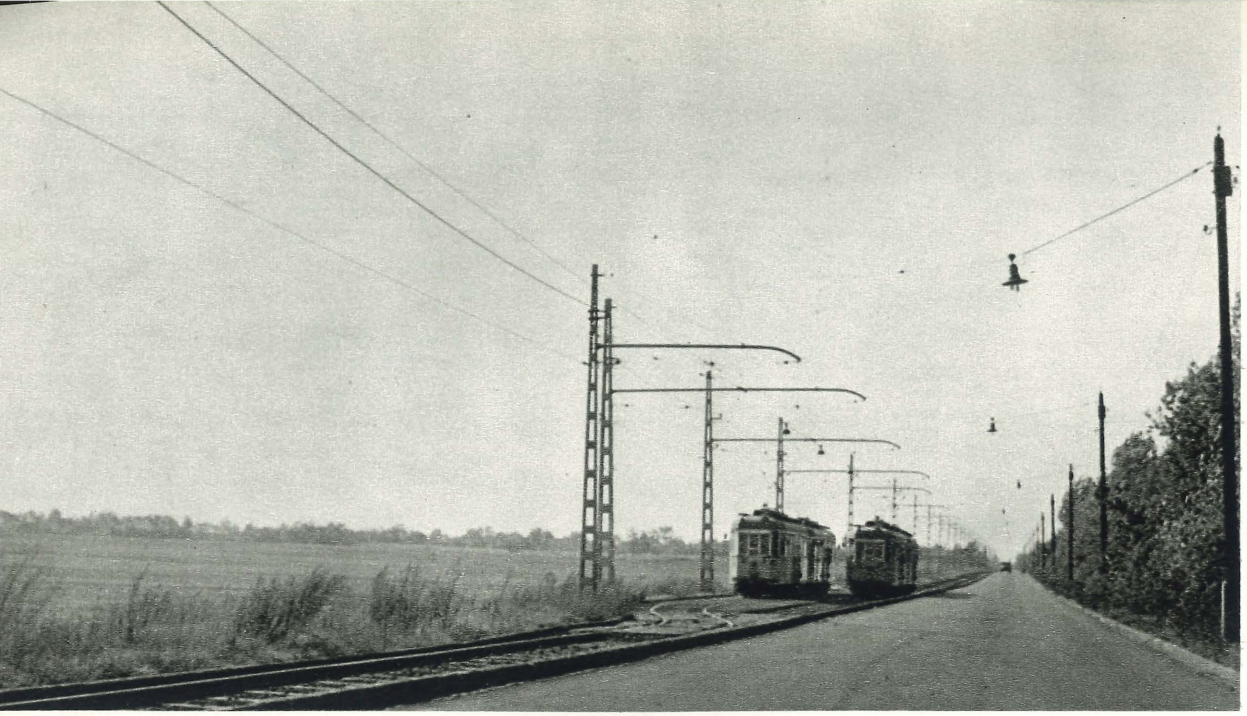

A kerület két területének, Pestlőrincnek és Pestimrének összekötő útvonala a Vörösfény utca és járata a 40-es villamos

A régi és új városrészek találkozása

A kerület legnagyobb – területe 35 840 m² – és legszebb parkja, a Kossuth téri park. Növényzete 1945-ben teljesen elpusztult, ezért újra kellett ültetni.

Kossuth tér

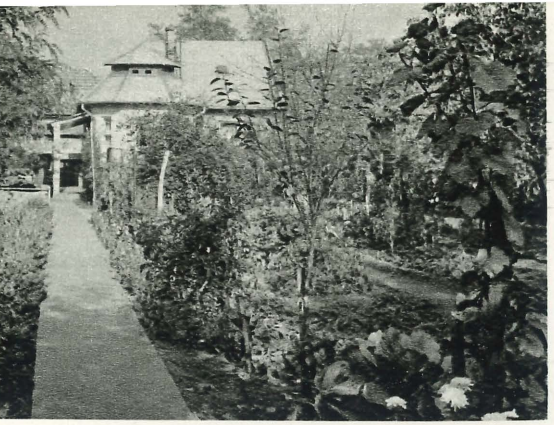

Képek Lőrinc életéből

Törpe almafák

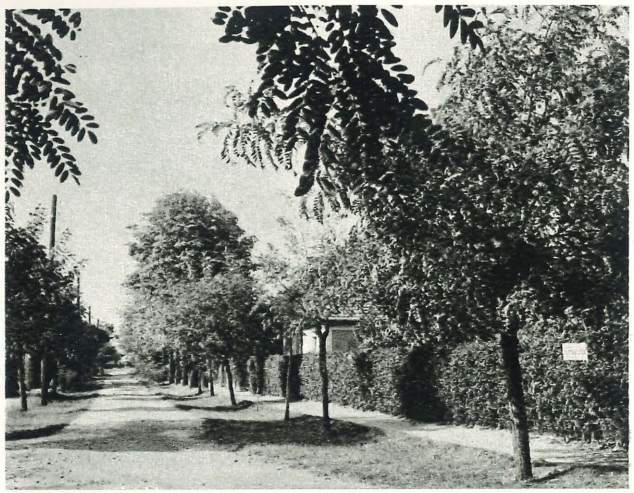

Kertes családi házak

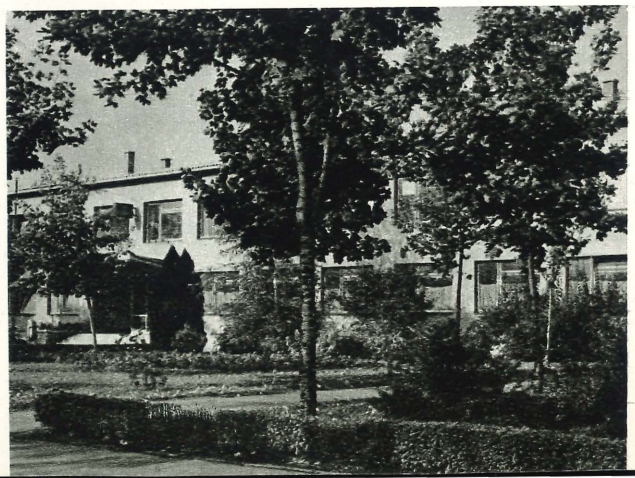

Lakatos lakótelep

Az Úttörőház rádiós szakköre

Szarvascsárda téri Szolgáltató-ház . . . és ABC áruház

Fórum étterem

Fáy utcai szövetkezeti kombinát

A Szabó Ervin Könyvtár 24-es gyermek-könyvtára

A felszabadulás előtt Lőrincen is, Pestimrén is egy-egy könyvtár működött, összesen 1200 kötet könyvvel és 100 olvasóval.
Az elmúlt 25 évben lényeges változás tanúi lehettünk. Az 50-es években létrejött Szabó Ervin Könyvtárakban ma már több mint 40 000 könyv áll az olvasók rendelkezésére, és 6000-re növekedett a beiratkozott olvasók száma . . .
Könyvtárosaink örömmel tapasztalják, hogy az olvasók az utóbbi években tevékenyen segítik a könyvtári munkát. Hasznos és reális javaslatokat adnak az olvasó és a könyvtár közötti kapcsolat bensőségesebbé tételére, egyes könyvek megvásárlására, a könyvállomány összetételének korszerűsítésére.

Ebéd előtt . . .
A Lőrinci Fonó bölcsődéjében

Az Úttörőház báb-szakköre

Kerületünk dolgozói — de különösen az iskolás gyermekek szülei — szeretettel figyelik az úttörő-mozgalom fejlődését, eredményét. Közel 6000 úttörője és kisdobosa van kerületünknek. A mozgalomnak nagy lendületet adott a kerületi úttörőház és úttörőtábor életrehozása. A Tanács mellett az üzemek is támogatták megvalósításukat. A Lőrinci Hengermű elismerést érdemlő módon segítette a 11 holdas terület berendezését, a sportpályák létrehozását. Úttörőházunk népszerű a gyermekek előtt. Szeretik szakköreit, tanfolyamait. A gyermekek sikereiről oklevelek, serlegek és érmek tanúskodnak.

Ebéd közben . . .
A Lőrinci Fonó bölcsődéje

Tájékozódás az OTP fiókban

Pestlőrinci MÁV állomás

Tájékozódás az OTP fiókban

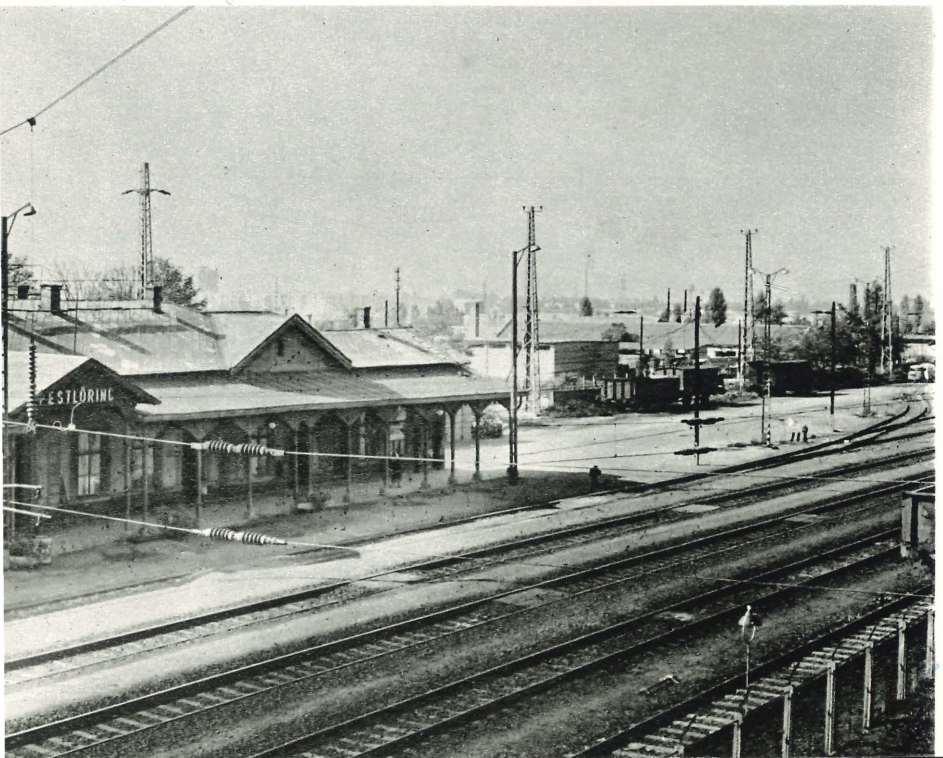

Pestlőrinci MÁV állomás

A KISZ-lakótelep közel 2200 ifjú házasnak nyújt majd kényelmes otthont.
Erre a telepre sokan büszkeséggel gondolnak. Nemcsak azért, mert kerületünk fiataljai voltak az elsők a lakásépítési akcióban, hanem azért is, mert saját erőből sok-sok társadalmi munkával folyik itt az építkezés. Az egymáson való segítés, a közösség érdekeinek tisztelete vált ki elismerést.

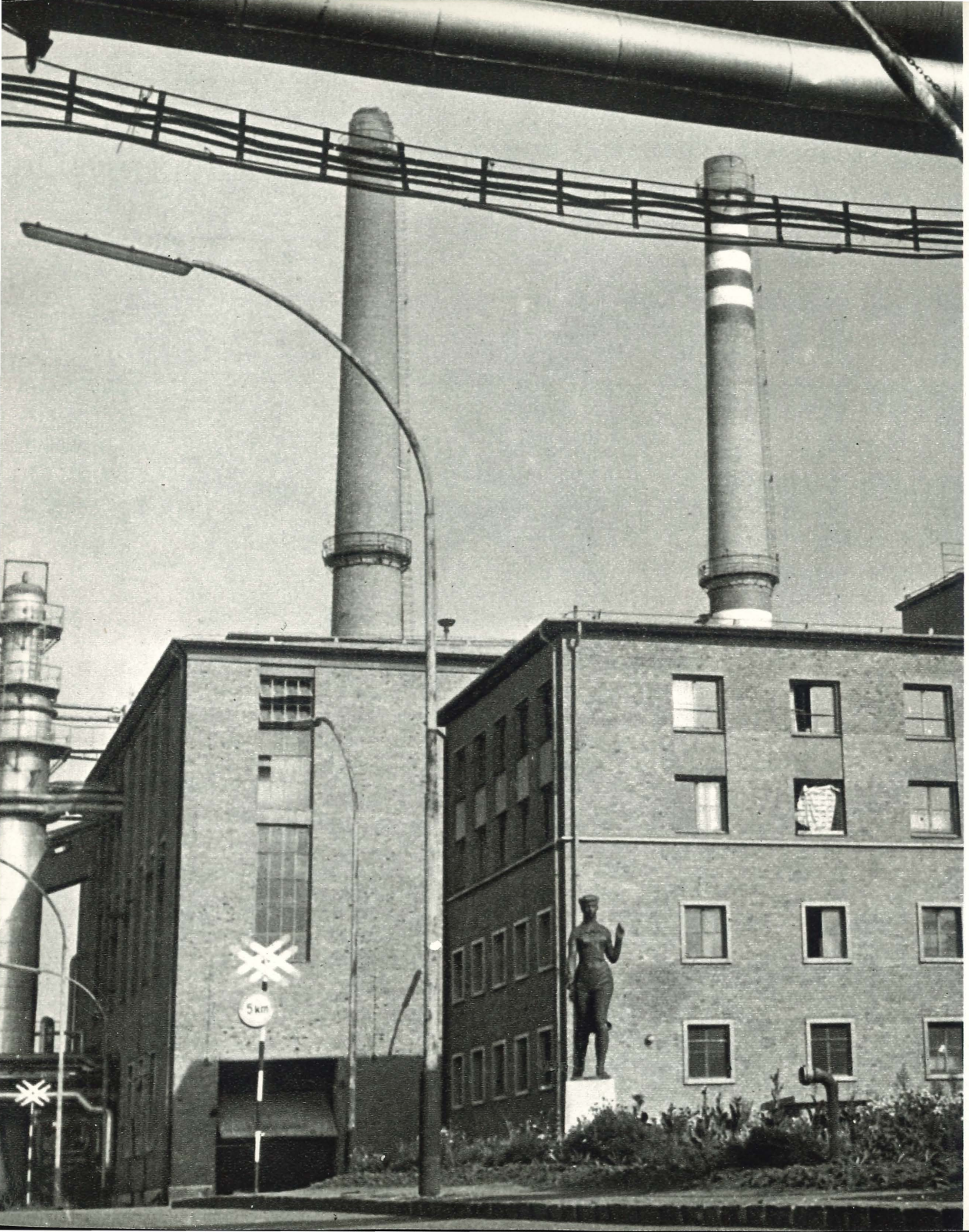

A Budapesti Fűtőerőművek telepe biztosítja Kispest, Lőrinc, Kőbánya üzemeinek energiaellátását és a Lakatos utcai lakótelep fűtését

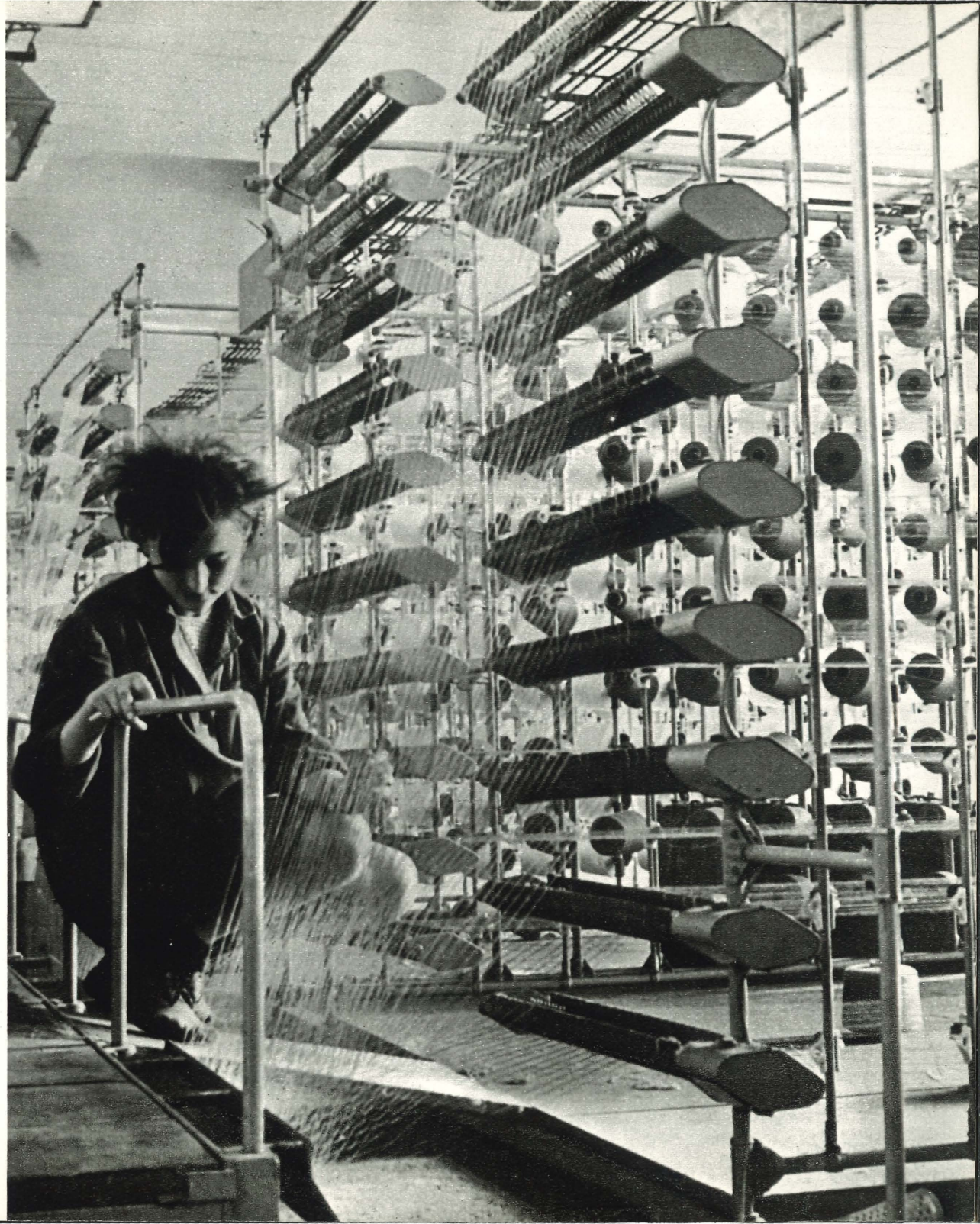

A Lőrinci Szalag- és Csipkegyárban klöpli csipkét, függönyt és szövött sálat készítenek

A Pamutnyomóipari Vállalat Kispesti Textilgyára (KISTEXT)

A KISTEXT bölcsődéje

Izléses, modern mintás anyagok készülnek a KISTEXT új gépein

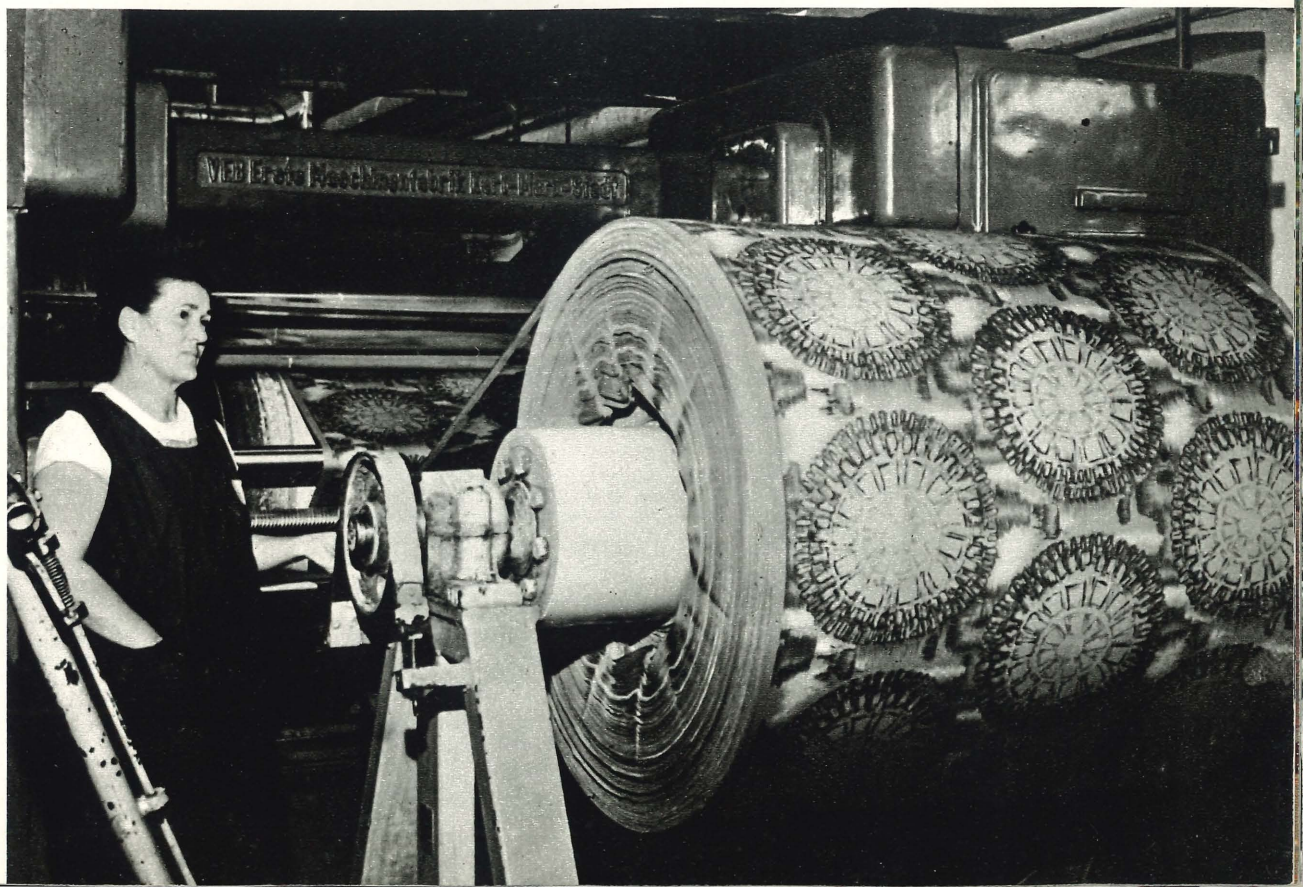

A kerületben tíz állami ipari vállalat – illetve ezek gyáregysége – működik, mintegy 16 000 dolgozóval. A vállalatok és ipartelepek évi termelési értéke közel 3 milliárd forint, melynek $^1/_6$-a exporttevékenységükből ered. Kerületi gyáraink közül a Pamutnyomóipari Vállalat Kispesti Textilgyára a legnagyobb. A felszabadulás után – még a budai harcok alatt – azonnal megindult a munka az üzemben. Az azóta eltelt évtizedek alatt a gyár minden üzemére kiterjedő többszáz milliós rekonstrukciót végeztek. Jelenleg 37 000 finomító orsóval, 6368 vigogne fonóorsóval, 768 automata szövőgéppel, 322 mechanikai szövőgéppel, 10 nyomógéppel és 4 automata filmnyomógéppel dolgoznak. Az utóbbi 10 évben 30 textiliájuk nyerte el az „év legszebb terméke" címet.

Automata szövőgépek a KISTEXT-ben

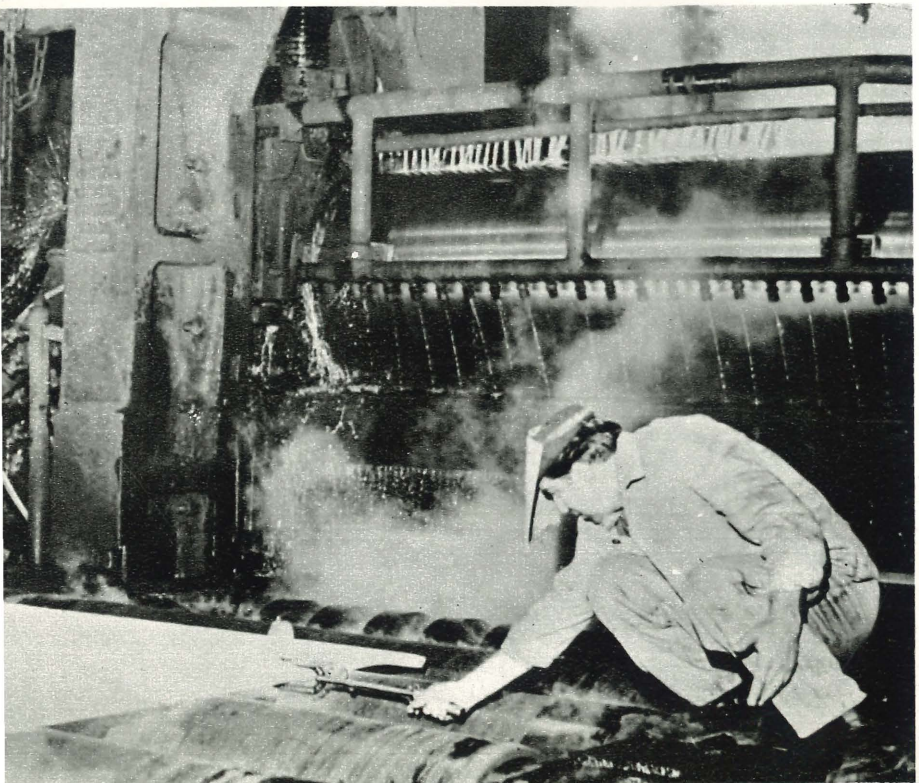

A Dunai Vasmű Lőrinci Hengerműve 1950-ben létesült a leszerelt Lipták Gépgyár területén. Kizárólag durva lemezt gyárt, melyeket hazai – és külföldi – hajók, hidak, kazánok építésénél használnak fel. Az üzem termelésének több, mint 20%-a kerül exportra.

Képünk a Lőrinci Hengerműben készült, amikor az izzó bugából a hengersoron lemezt készítenek

A Lőrinci Szalagszövő- és Csipkegyárban az országban egyedül gyártanak klöpli függönyt, csipkét. Az üzem termékeinek egy részét belföldi piacon, másik részét a szocialista országokba – kis mértékben nyugatra is – exportálja.

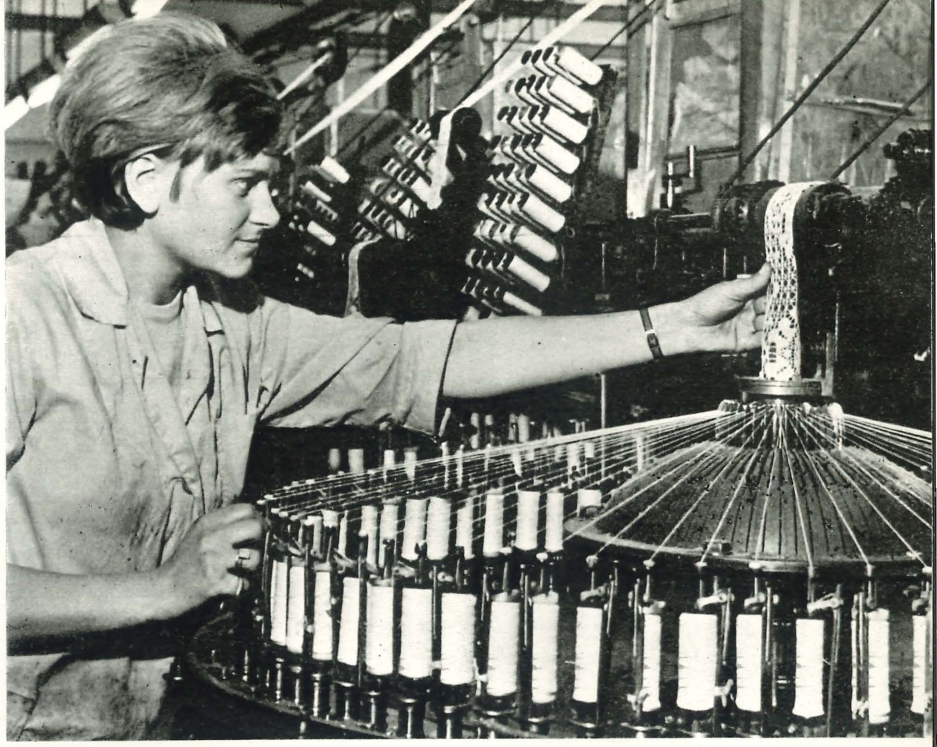

Felső kép: Szalag- és Csipkegyár

A Pamutfonóipari Vállalat Központi Gyára – a régebbi Lőrinci Fonó – 1947-ben alakult. Az első fonógépek hamarosan keresztorsózó gépekkel bővültek, majd textima gépekkel felszereltek egy nyújtott fonalakat gyártó fonodát is. Jelentős az üzemben az újító mozgalom. Az elmúlt 20 évben 10 964 újítást nyújtottak be a Fonó dolgozói, melyek közül 5027 javaslatot megvalósítottak. Ez 26 milliós gazdasági eredményt hozott.

Alsó kép: Lőrinci Fonó

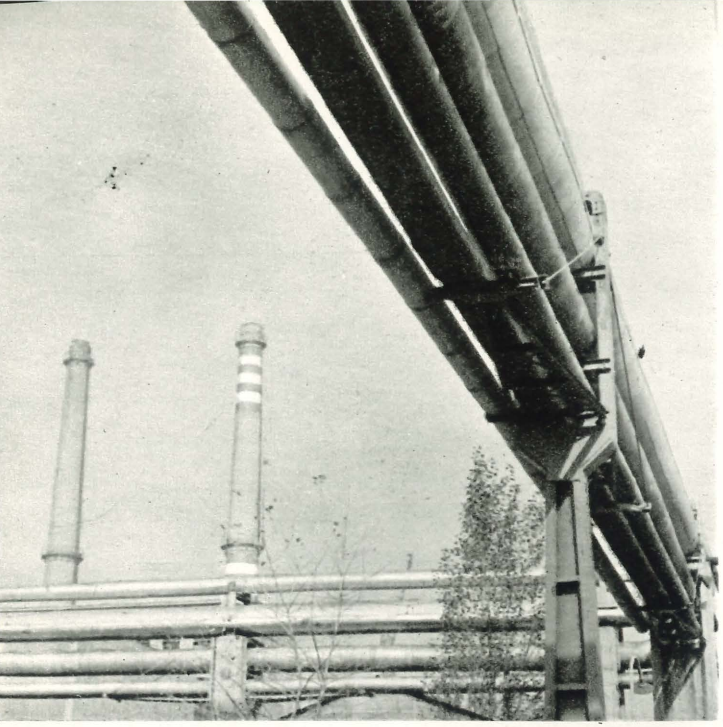

Fűtőerőmű

Lőrinci Hengermű

Lőrinci Fonó
Készáruraktára

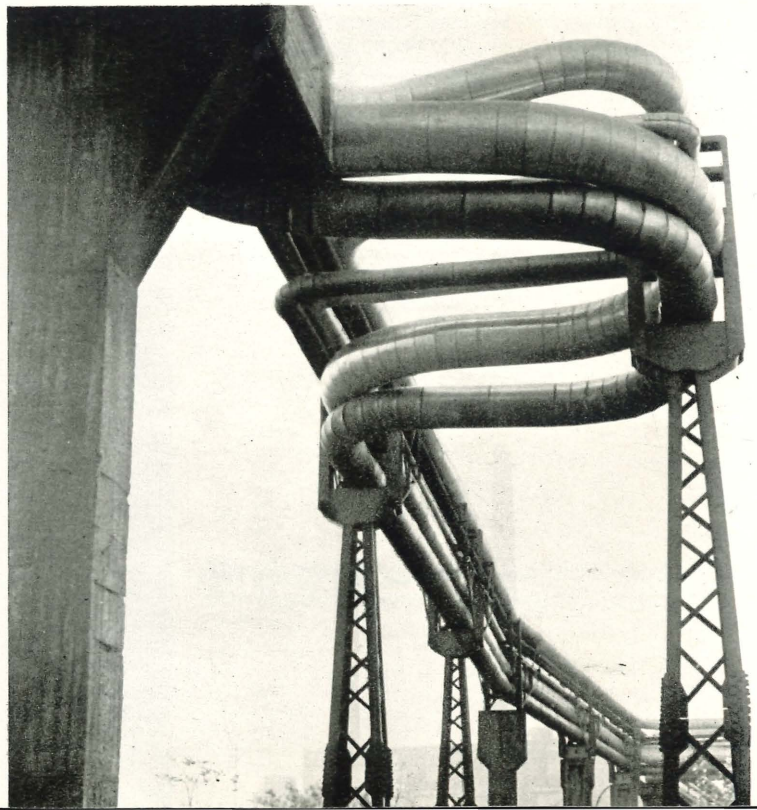

Fűtőerőmű

Országos Meteorológiai Intézet Marczell György Aerológiai Főobszervatóriumának munkatársai magaslégköri vizsgálatokat végeznek

A Lőrinci Fonó gyűrűsfonó gépei

A hengerelt lemezt méretre vágják. (Lőrinci Hengermű)

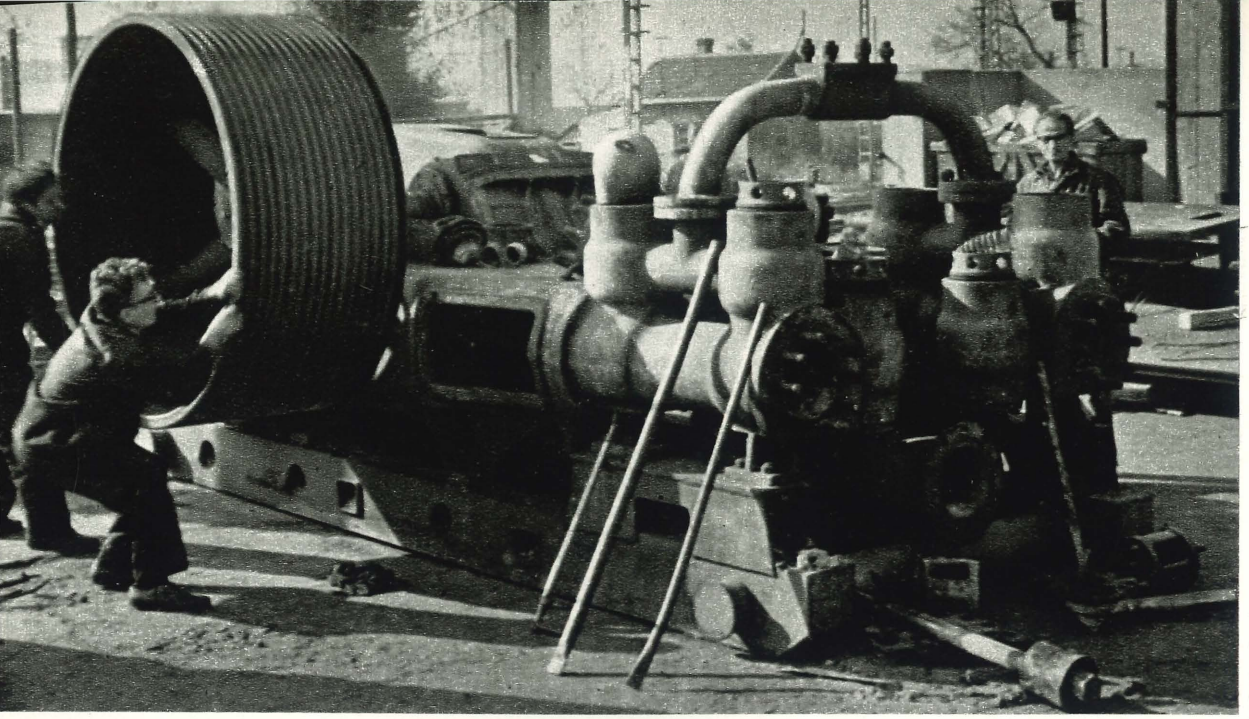

A Budapesti Kőolajipari Gépgyár jelentős szerepet tölt be a magyar kőolajipar és vegyipar fejlesztésében. Külső szerelési részlegei valamennyi nagy olajipari berendezés felállításánál megtalálhatók.
A gyár teljes kapacitásával kőolajipari és vegyipari berendezések gyártását és javítását végzi. Termékeivel rendszeresen szerepel hazai és külföldi kiállításokon.

Kossuth tér

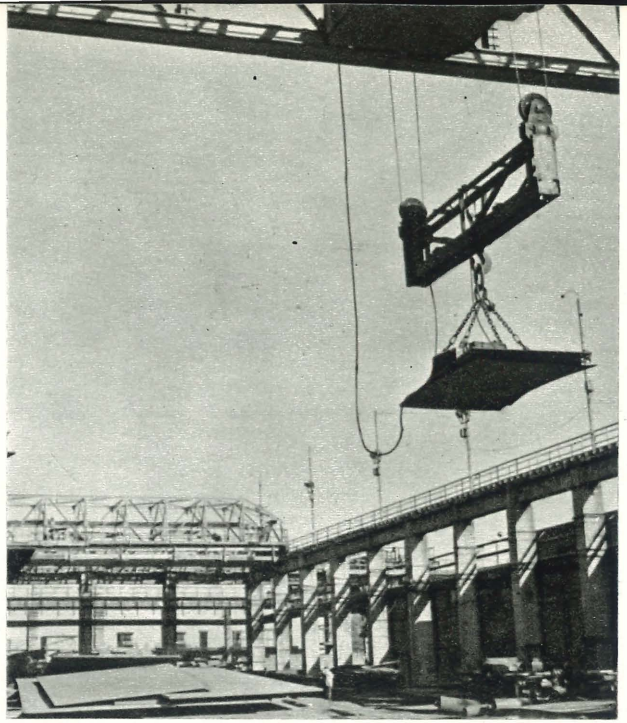

KISTEXT bölcsődéje

Lőrinci Hengermű lemeztere

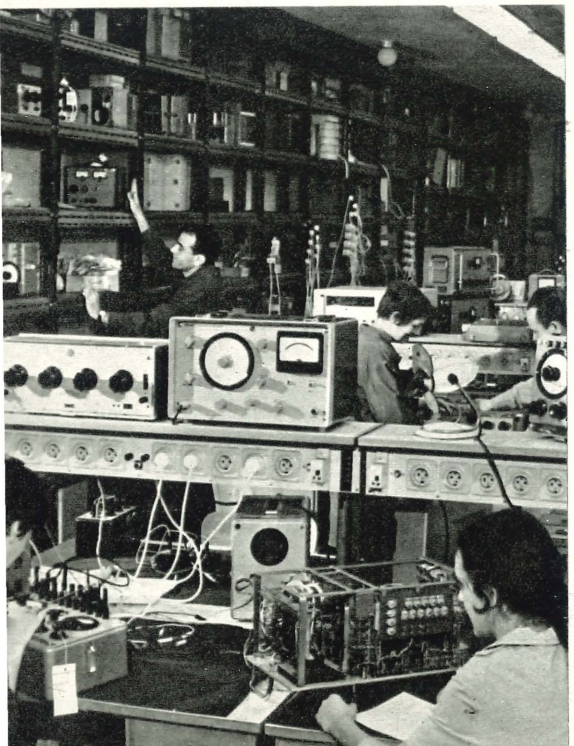

TELMES KTSZ beméró műhelye

Lőrinci Vattagyár varróműhelye

Lőrinci Vattagyár

A Lőrinci Vattagyár 1953-ban alakult. A vállalat termelése évről évre emelkedett. Új gyártási ágként 1959-ben bevezették a varrva hurkolt (szövés nélküli) textíliák gyártását. Különféle vatelinárut, bélésanyagokat, paplanokat és hálózsákokat gyártanak.

A Kártszalaggyár – KAEV – a felszabadulást követő időszakban nehéz körülmények között kezdte meg a termelést. 1948-ban tagja lett a Magyar–Szovjet Kereskedelmi Kamarának. Ez a tagság lehetővé tette a magyar–szovjet árucsere-forgalomba való bekapcsolódását. Napjainkban a hazai textilipart látja el a profiljához tartozó alkatrészekkel.

Az Erdért Vállalat telepei import lombos és fűrészelt áruk továbbításával foglalkoznak.

A Fővárosi Talajerőgazdálkodási és Értékesítő Vállalat – Cséry telep – egyrészt szolgáltató munkát végez, másrészt jelentős tevékenységet folytat a szervestrágya-termelésben.

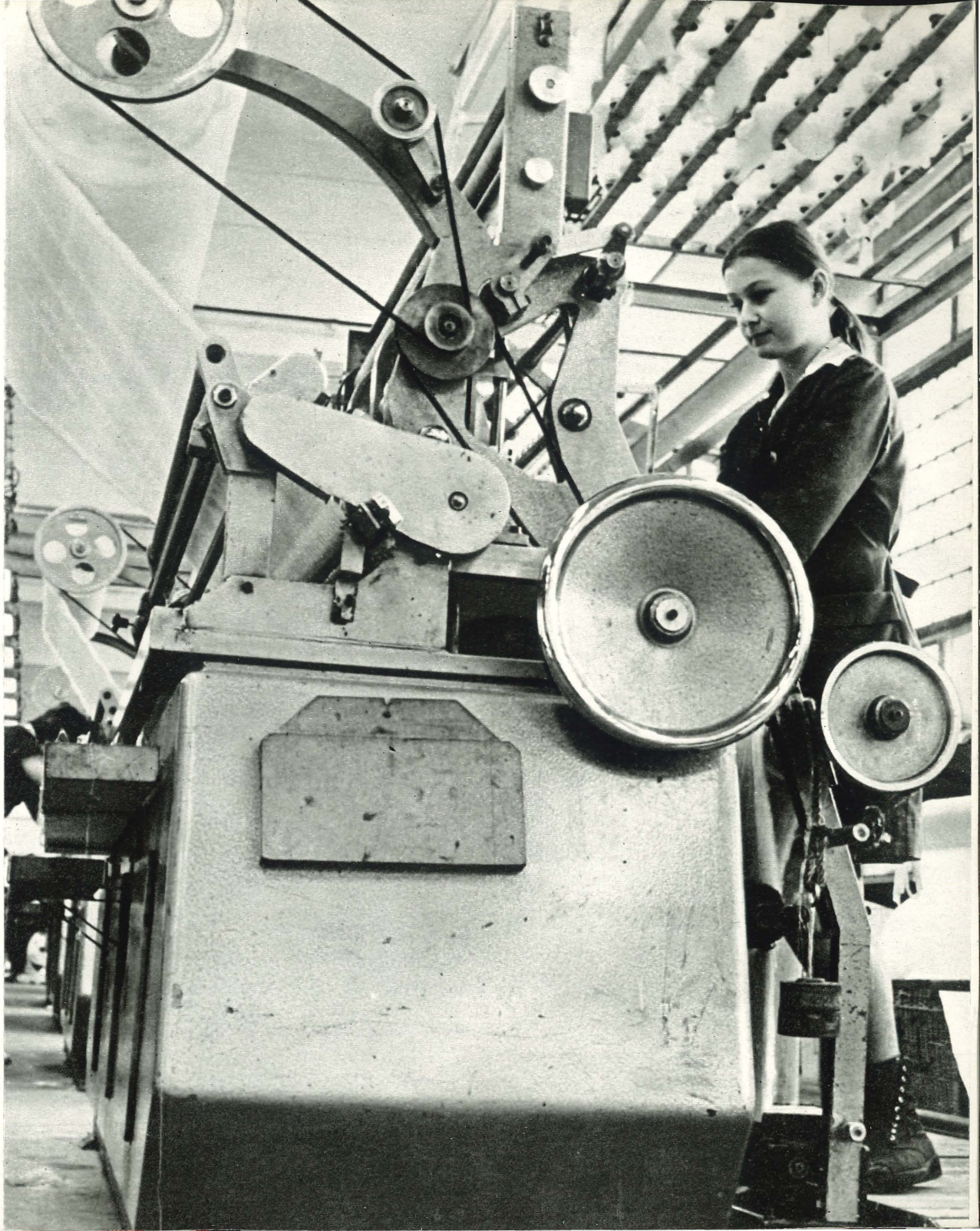

Vörösharcsereg útja

Ferihegyi Repülőtér

Kőolajipari Gépgyár

Erdért Vállalat
Áruszállítás

Szalagszövő- és Csipkegyár – klöpli csipke

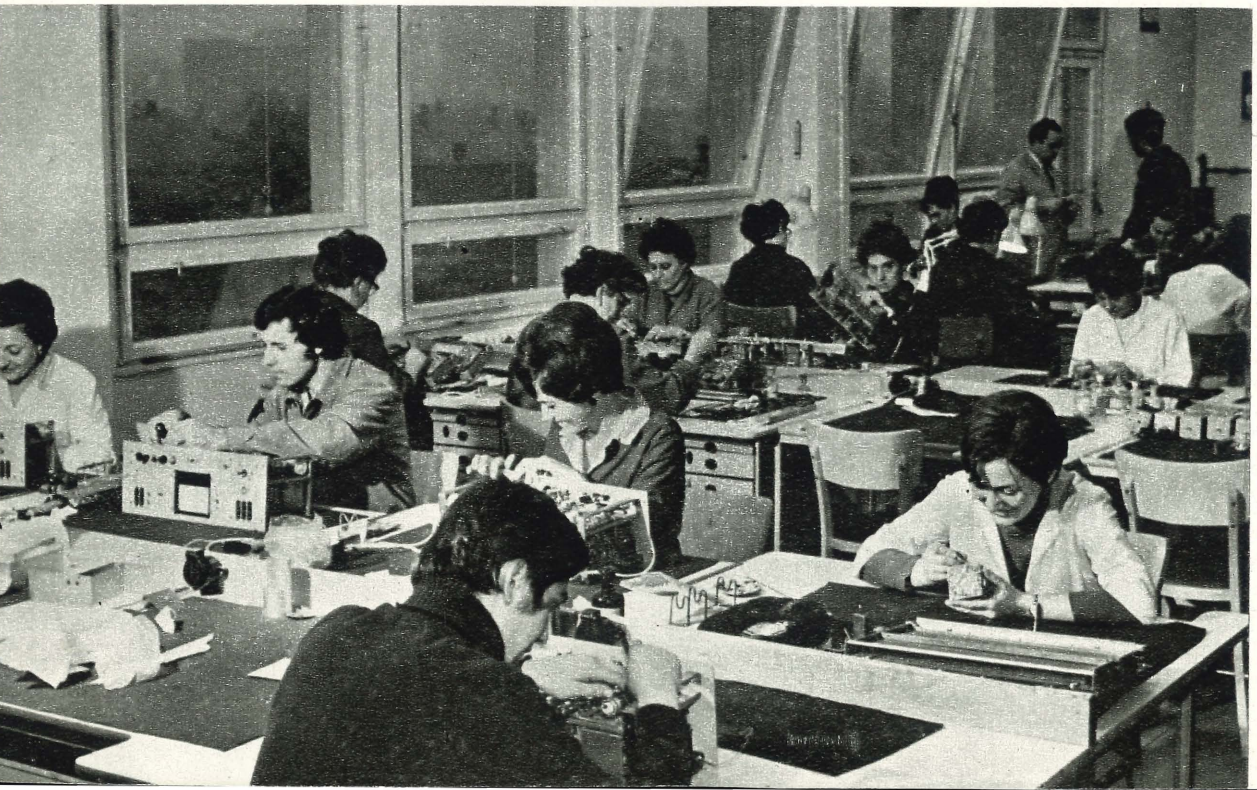

TELMES KTSZ szerelő műhelye

A Szabadság termelőszövetkezet 1949-ben alakult 12 taggal. Példájuk nyomán több csoport is létrejött az 50-es években, de ezek egy-két éves működés után egyesültek a Szabadság termelőszövetkezettel. A szövetkezet 1949-ben 120 hold földterületen kezdte meg a gazdálkodást. 1959-ig 1 traktora, 2–3 lófogata, 3177 M/Ft állóeszköz-vagyona volt. 1960-tól gyors ütemben fejlődik. Korszerű gépekkel, fejlett agrotechnikával működő nagyüzem. Napjainkban állóeszköz-vagyona 18 221 M/Ft. A szövetkezet zöldség-, gyümölcstermesztéssel, állattenyésztéssel foglalkozik.
A termelőszövetkezet tagsága körében élénk a versenyszellem. A Szabadság tsz. a „Kiváló Termelőszövetkezeti Gazdaság" kitüntető cím birtokosa.

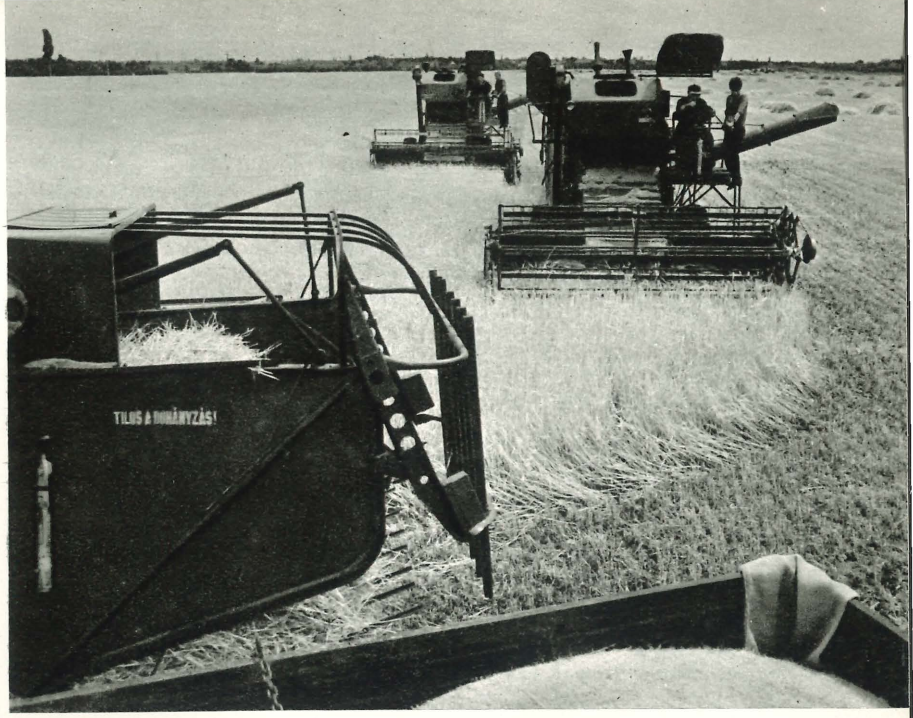

Aratás a Szabadság termelőszövetkezetben . . .

. . . és csirkenevelés

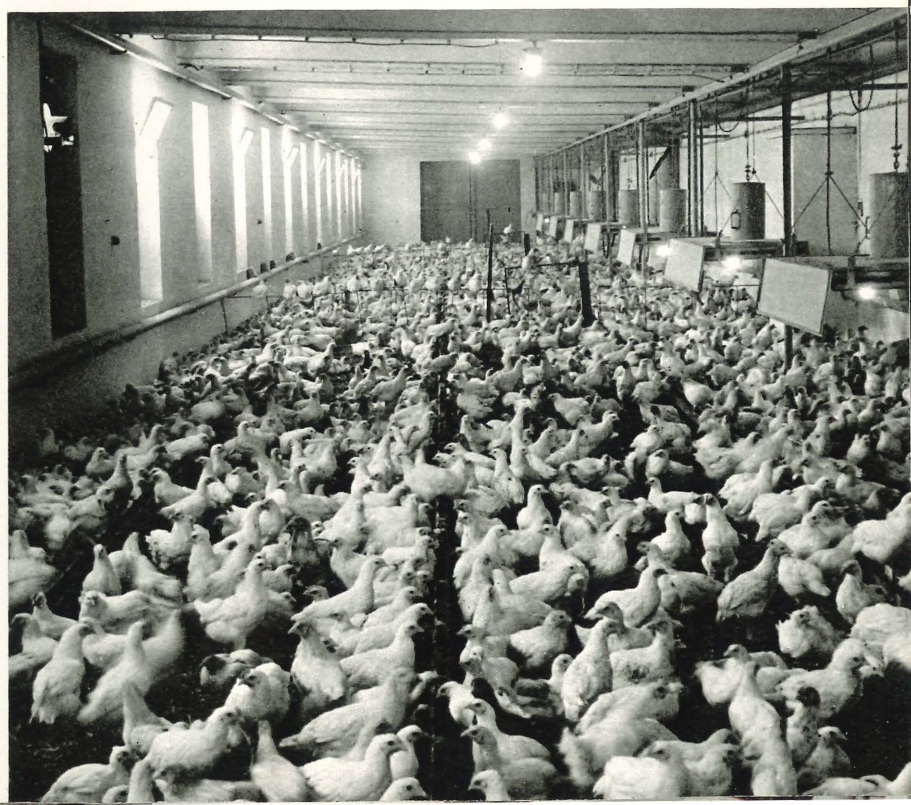

Televíziónézés a KISZ-klubban

Cselgáncsozó bemutató a szabadtéri színpadon

Nemzetközi kerékpárverseny Lőrincen

Mozgalmas az élet a Kerületi KISZ Bizottság ifjúsági klubjában

Gyümölcs- és növényvédelmi kiállítás a Hazafias Népfront termében

Fórum Áruház

Szivárvány Áruház „Slágerboltja"

Kerületünk területi nagysága meghaladja a 38 km²-t. Területének hossza É–D irányban 8,5 km, szélessége 8 km. A lakosság száma: 93 000. A nagy kiterjedésű és egyre növekvő lélekszámú kerület kommunális fejlesztése jelentős feladata a párt-, állami és társadalmi szerveknek.
A kerület fejlesztése a közművesítés, városrendezés terén a tanácsok megalakulása óta töretlen. Lényegesen javult a közlekedés. Míg a felszabadulás előtt csupán 1 villamosjárata volt Lőrincnek, ma 3 villamos- és 13 autóbuszjárat bonyolítja le a forgalmat. 15–20 km-rel növekszik évente az aszfaltozott járdák hossza. Nagyobb forgalmi útjaink szilárd burkolatúak, jelentős azonban még kavicsburkolatú illetve földút is. Kerületünk nagy utat tett meg a közvilágítás terén, több, mint 5000 lámpakar felszerelését végeztette el a Tanács az elmúlt évtizedekben. Lakosságunktól e téren sok segítséget kapunk, értékes társadalmi munkákkal támogatják kerületünk fejlesztését.

Utcarészlet, háttérben az Engels utcai iskola

A 24-es könyvtár kölcsönző-termében

Iparcikk üzlet Pestimrén

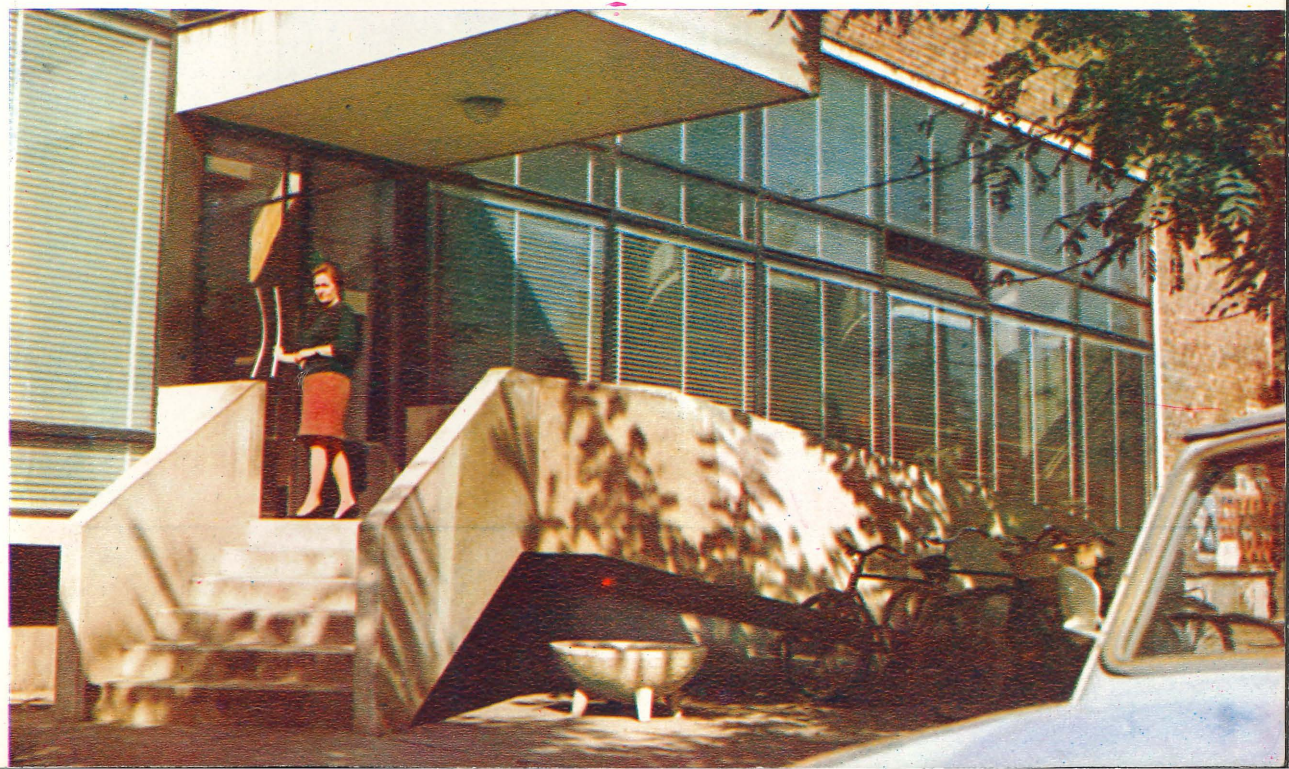

A pestimrei posta épülete

A Lakatos-lakótelepi óvoda

1944-ben a németek a tantermeket Lőrincen és Pestimrén istállónak használták, nagy részüket aláaknázták. 1945 januárjában az iskolák használhatatlanok voltak. Az első szovjet katonai parancsnok – a harcoló csapatok továbbnyomulása után – a közellátás megszervezésével egyidejűleg, az iskolák megnyitását rendelte el. Lőrincen január végére 500 gyermek, februárban már 2000 gyermek járt iskolába.
Oktatási intézményeink fejlesztése a Tanács megalakulása után – 1950-től – vált erőteljesebbé. Pestimrén emeletráépítéssel bővült az Ady Endre általános iskola. Felújították az Állami lakótelepi, a Szélső utcai, a Bajcsy-Zs. úti iskolákat. Több milliós költséggel felépítettük a Kassa utcai iskolát. Hatmillió forintos beruházással épült fel a Vörösmarty úti iskola. 12 új tanterem és tornaterem létesült a Steinmetz Miklós gimnáziumban. Sorolhatnánk iskoláink fejlesztését, de elmondhatnánk azt is, hogy milyen fejlesztésre, milyen új létesítményekre van szüksége még kerületünknek ahhoz, hogy az oktatás minden területen az igényeknek megfelelő legyen.
Az elmúlt 25 év alatt több mint 220 tanterem, tornaterem, műhely, óvodai foglalkoztató épült. Az építkezések tovább folynak: iskolákat, óvodákat korszerűsítünk, társadalmi segítséggel műhelyházakat létesítünk.
Művelődéspolitikánk egyik alapvető célkitűzése az, hogy az általános iskola 8 osztályát lehetőleg minden gyermek időben elvégezze. Ezt a feladatot kerületünk iskolái sikerrel oldották meg.

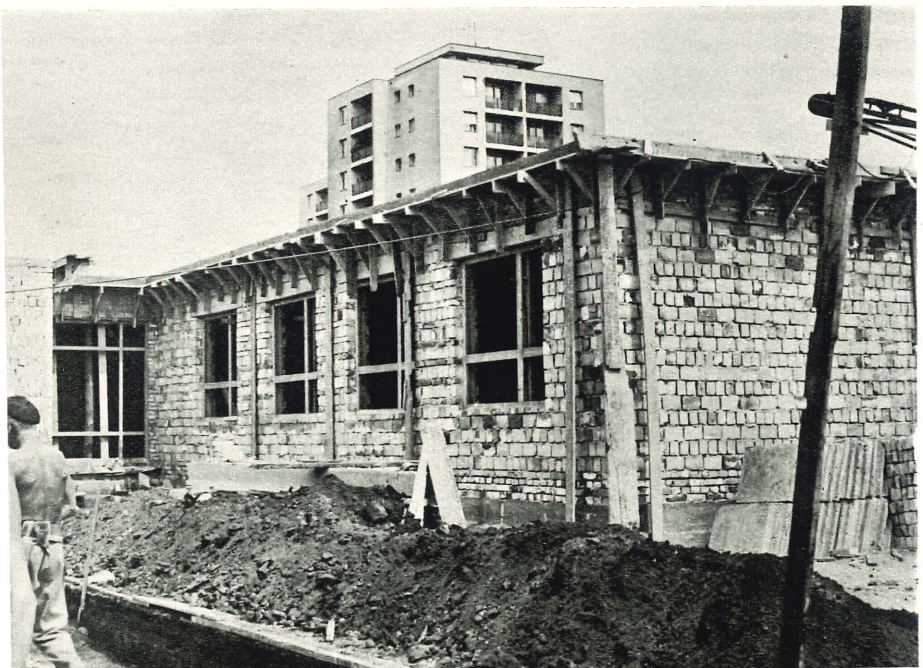

A *Kossuth utcai 100 férőhelyes óvoda építése*

Lakatos utcai általános iskola

Szombat este a KISZ-klubban

„FONÓ" művelődési ház

KISZ lakótelep

A Főobszervatórium udvara Borsos Miklós: Napóra című szobrával

Napoznak a legkisebbek (Lakatos úti bölcsőde)

A felszabadulás évében nem volt bölcsőde a városban. Még 1951-ben is csak 1 területi és 2 üzemi bölcsőde működött. A három bölcsőde helykihasználása 80%-os volt. A szülők azokban az években még idegenkedtek a bölcsődei gondozástól. A bölcsődék jó munkája bebizonyította, hogy az itt nevelkedő gyermekek szellemi és testi fejlődése azonos nívón van az otthon nevelkedőkével. A bölcsődék iránti igény rohamosan nő. A férőhelyek száma az igényekhez viszonyítva ma még kevés. A bölcsődék befogadóképességének növelése egyik jelentős fejlesztési feladatunk.

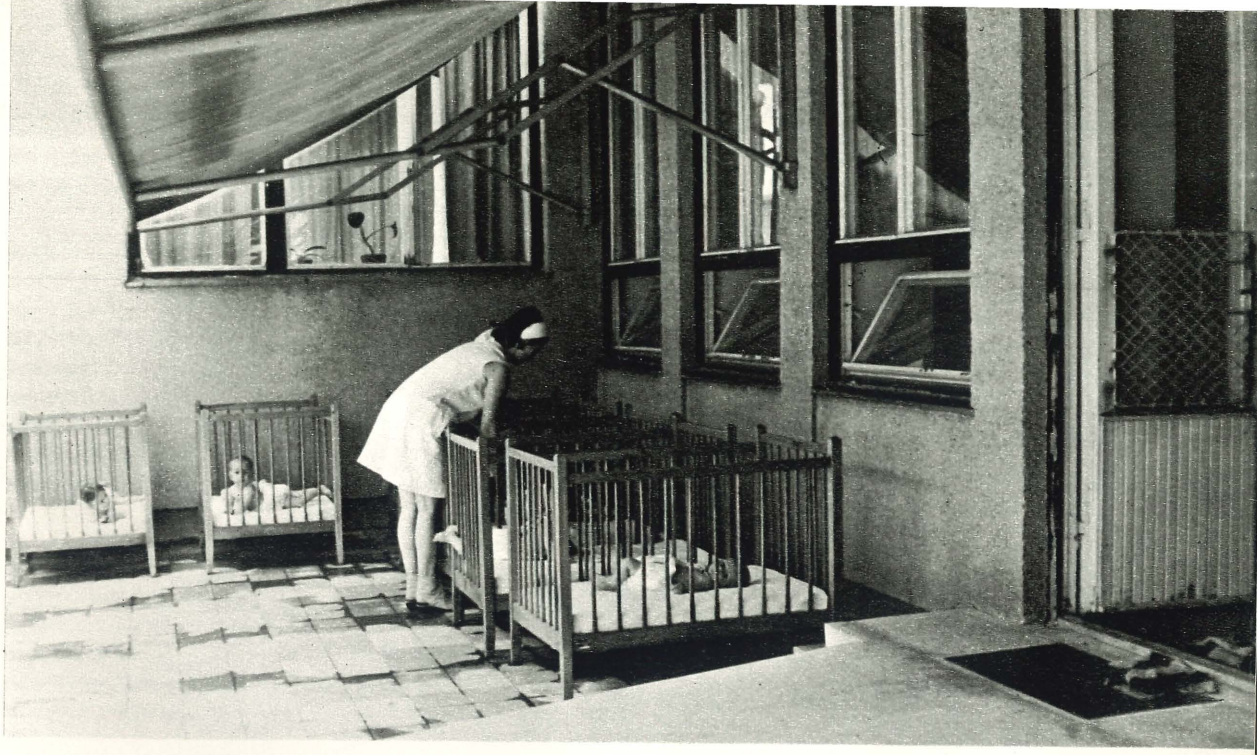

Vöröshadsereg úti Anya- és Csecsemővédő Intézet

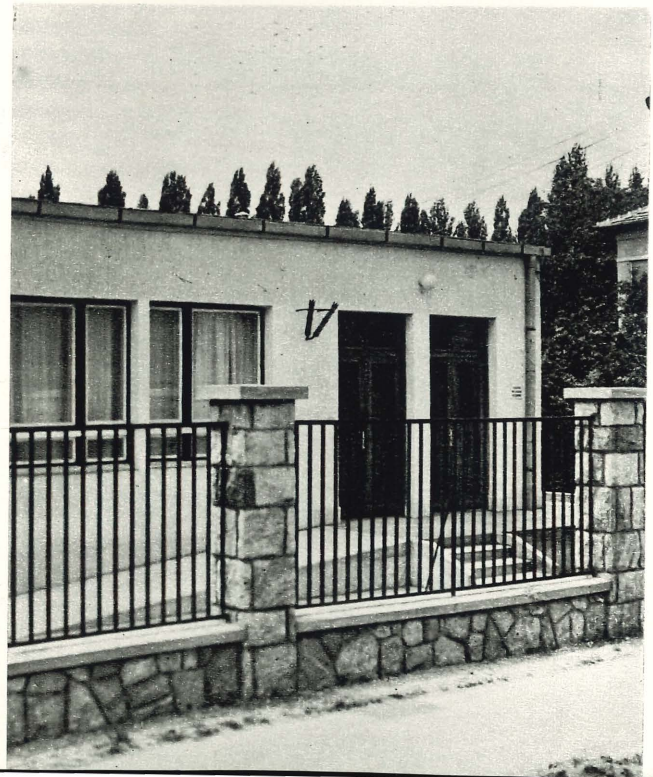

A kerületi szakosított orvosi rendelő

A Lakatos utcai lakótelep

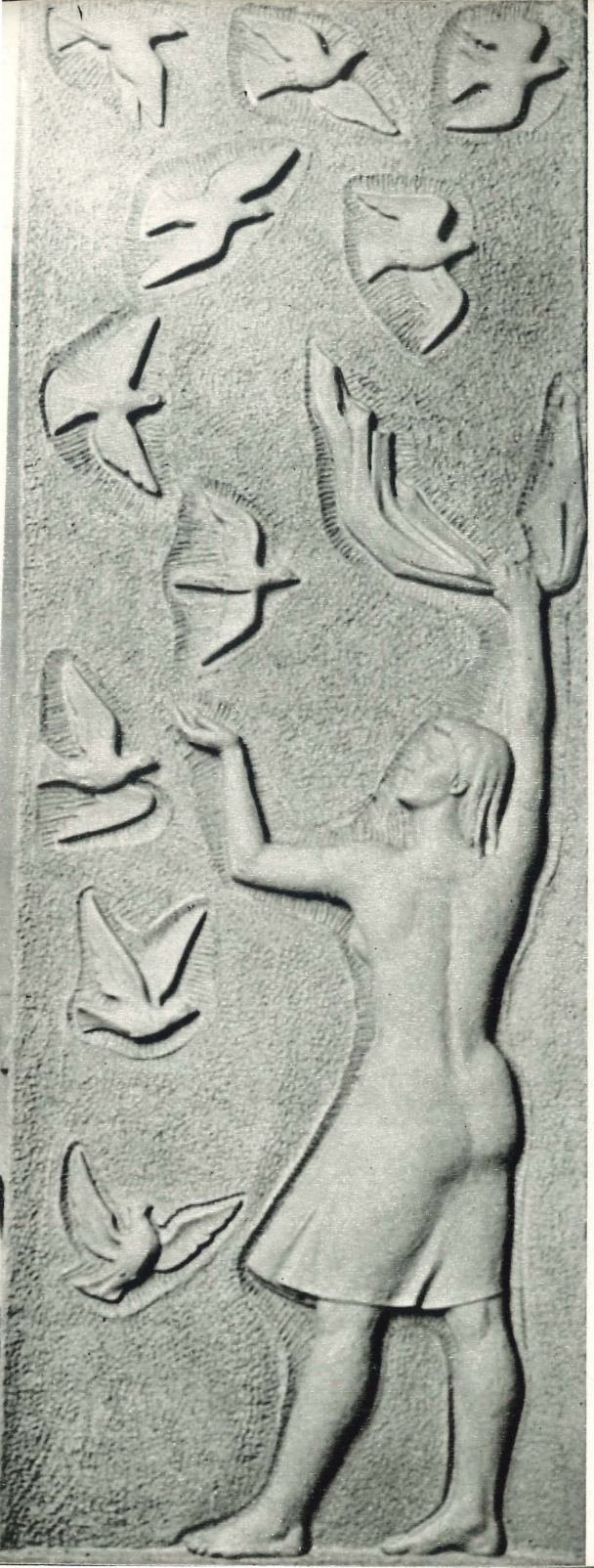

Felszabadulási emlékmű

Felelős kiadó: dr. Ambrus János vb-elnök

70.0300 Athenaeum Nyomda, Budapest
Íves mélynyomás
Felelős vezető: Soproni Béla igazgató

BUDAPEST
HA-LBD
HUNGARIAN AIRLINES = MALEV
TU-134